

Ullmann Péter OPraem

Emlékbeszéd Dobszay László halálának 10. évfordulóján

Olvasmány Jób könyvéből (14,1–6 és 13–16)

Az asszony szülötte, az ember, rövid ideig él és betelik sok nyomorúsággal. Mint a virág, kinyílik és elhervad, eltűnik, mint az árnyék, és nincsen tartós maradása. Mégis érdemesnek tartod, hogy rá vedd a szemedet, és perbe szállj vele? Tisztátalan magból fogantat ki tehet tisztává? Nemde te, az Egyedülvaló!

Rövidek az ember napjai, és hónapjai száma tenálad van; határt szabtal neki, amelyet át nem hághat. Hagyd egy kevéssé magára, hadd pihenjen, míg el nem jön várva várt napja. Bár időt szabnál nekem, amikor majd rólam megemlékezel! Ha az ember meghal, vajon életre kel-e ismét? Akkor katonasorom minden napján várnám, hogy eljöjjön leváltásom. Te szólítanál, én meg jelentkeznék nálad, s odanyújtánád jobbodat kezéd alkotásának. Te akkor megszámlálnád lépteimet, de nem néznéd vétkeimet.

Evangelium szent János evangéliumából (J 12,23–28)

Eljött az óra, hogy az Emberfia megdicsőüljön. Bizony, bizony, mondom nektek: ha a földbe hullott gabonaszem meg nem hal, egymaga marad, de ha meghal, sok termést hoz. Aki szereti életét, elveszíti azt, és aki gyűlöli életét ezen a világon, megőrzi azt az örök életre. Aki nekem szolgál, engem kövessen, és ahol én vagyok, ott lesz az én szolgálóm. Azt, aki szolgál nekem, meg fogja tisztelni az Atya. Most megrendült a lelkem. Mit is mondjak? Atyám, ments meg engem ettől az órától? De hiszen ezért jöttem, ezért az óráért. Atyám, dicsőítsd meg nevedet! Erre szótat hangzott az égből: „Már megdicsőítettem, és újra meg fogom dicsőíteni.”

Hat nappal húsvét előtt, talán három nappal az utolsó vacsora előtt érkezett az óra, hogy megdicsőüljön az Emberfia, hogy megdicsőítse az Atyát, hogy visszamenjen az öröktől fogva birtokolt dicsőségébe, hogy azokat is részeltesse dicsőségében, akiket neki adott az Atya. Ez az óra a földi idő egy pillanata, a dicsőség pedig az örökkévalóságban van.

Ma, halála évfordulóján szentmisét ajánlunk tíz éve meghalt László testvérünkért. Pedig ő reményünk szerint kilépett a földi időből a megígért időtlen örök dicsőségbe. Környékünkön találoztam a szokással, hogy az elhunyt hozzátartozói a temetés után egy héttel hetednapos misét, egy hónap múlva a harmincadnapos misét „szolgáltatnak”, és egy év múlva ismét mondatnak szentmisét.

Az idő és örökkévalóság különbsége nagy titok. Ágoston tanítja, hogy „idő nincs valami mozgó változatosság híján, az örökkévalóságban azonban nincs változás, [...] és az idők nem lennének, ha nem lenne teremtmény, melyben a mozgással valami változik”. (*De Civitate Dei* 11,6)

Mi, időben élők kérjük az Urat, hogy „számlálni napjainkat” (Ps 89/90,12) ő tanítson meg minket, mert „öröktől fogva és mindörökké vagy te, ó, Isten” (uo. 2), és számlálgatjuk is a napokat: „Istenem, már tíz esztendeje, hogy meghalt a „mester, a férjem, az édesapánk, a barátunk.” *Quid hoc ad aeternitatem* — szoktuk mondani, és mégis míg élünk és emlékezünk, mindig újra imádkozunk az időből kilépettekért, az örökkévalóságban élőkért. Elment testvéreink pedig emlékeztetnek minket, az idő nélküli létre, az örökkévalóságra. És figyelmeztetnek, mert nem tudjuk, „sem a napot, sem az órát...” (Mt 25,13), ezért, mint Jób mondja, „katonasorom minden napján várom, hogy elérkezzék leváltásom” (19,26) és maga az Úr Jézus is azt kéri, „éberem virrasztva várjam Uram érkezését”. (L 12,36)

A mai gyászmisén, de mindennapjainkban is gyakran imádkozzuk a „requiem”-imádságot: „Adj, Uram, örök nyugodalmat neki.” Amikor emlékeink, régvolt események eszünkbe jutnak, a hozzájuk kapcsolódó személyek legtöbbször már nem élnek. Szüleink, barátaink, munkatársaink legtöbbször már odaát vannak. És ha eszünkbe jutnak napközben vagy álmatlan éjszakáinkon, a keresztény reflex rögtön beugrik: „Adj neki, Uram, örök nyugodalmat!”

Valójában mit is kívánok nekik, mit adjon nekik a Jóisten? Nyugalmat? Természetesen az örök boldogságra gondolunk, de miért éppen így adja a szánkra ezt az imát az Egyház? Erdélyi barátaim a halottjaikra emlékezve egyenesen így mondják: „Nyúgodjék csendesen!”

A „kisebbség” szegénysége ellenére szőnyeget rak a sír fenekére, amerikai rendtársaimat kipárnázott, elektromosan hűtött koporsóban ravatalozzák fel. Miféle nyugalomra gondol a keresztény ember szerettei sírja előtt állva? Arra, hogy a beteg, meggyötört test végre nyugalomban van? Alszik, és várja a boldog feltámadást? — A temetéseken látott, az örök élet távlatát nélkülöző hozzártatózó látványa, és a magam közeledő halála miatti szorongás indították el bennem ezeket a kérdéseket.

A válasz az imádságra felhívó 94/95. zsoltár, az invitatórium, amellyel mindennap elkezdjük a zsoltósmát: „Jöjjetek, örvendezzünk az Úrnak, vigadjunk a mi szabadító Istenünknek!” (1. v.) A zsoltár utolsó verse azt mondja a negyven esztendeig a pusztában vándorló választott népről: „Nem ismerték fel az én utaimat, azért megesküdtem haragomban: bizony nem mennek be az én nyugalmamba.” (11. v.) A pusztai vándorlásban Isten megígérte a népének az Ígéret Földjének békés, boldog birtoklását, a nyugalmat, ha hisznek neki, és betartják parancsait. Nem így történt, várniuk kellett, míg a felnőtt nemzedék ki nem halt a pusztában. Ezért idézi a zsoltárt a Zsidókhöz írt levél is (H 3,7–11), mint egy előképét a mi életünknek. Mi is úton vagyunk az örök haza, az Isten nyugalmának országa felé.

Arra buzdít a levél írója (H 4), hogy hittel, reménységben virrasztva várjuk a „mai napot”, nyugalom napját. A Szentírás nyelvén a nyugalom napja a szombat, a hetedik nap, amikor a Teremtő Isten is megnyugodott munkájától. Az igazi szombati nyugalom a túlvilágon lesz, minden igyekezetet erre kell összpontosítani. Így int minket a Zsidókhöz írt levél a zsoltár szavaival.

Az egész Szentírást tekintve az igazi nyugalom nem a tevékenység megszűnése, hanem a beteljesedése, és ez már itt a földi életünkben is a menny előíze. Jézus Krisztus többször kijelentette, hogy ő a szombatnak, a nyugalom napjának is Ura. (Mc 2,28 stb.) A Megváltó azért jött, hogy kiérdemelje nekünk a szabadságot és a nyugalmat. Neki nem volt a földi életében nyugalma, nem volt hová lehajtania a fejét (Mt 8,20), amint az ember lehajtja fejét az éjszakai nyugalomra, de Ő a kereszten lehajtván fejét, kiadá lelkét (J 19,30) és ezzel beteljesedett a megváltás, azaz megszerezte nekünk a nyugalmat. Ez a nyugalom az ég, ahová belépnek a holtak, akik az Úrban hálnak meg. Most pedig pihenjék ki fáradaimaikat, mert tetteik elkísérik őket!, mondja a Jelenések Könyve (vö. Ap 14,13). Megnyugodni az égben nem azt jelenti, hogy megszűnik a tevékenység, hanem hogy tökéletessé válik. Ez a tevékenység az istendicséret, dinamizmus, az élők ott az angyalok és szentek kórusához társulva szüntelenül ismétlik a háromszor szent Isten dicséretét. (vö. Ap 4,8)

Hát akkor valójában mi is ez a nyugalom? Nem tudjuk! „Mert szem nem látta, fül nem hallotta, emberi szív föl nem fogta, amit Isten azoknak készített, akik őt szeretik.” (1K 2,9, vö. Is 64,3) Csak arra gondolok, hogy én is ott lehetek, ahol hitem szerint szüleim, testvéreim, elhunyt szeretteim vannak. Keresztény reménységünk szerint testvérünk, mesterünk László már ott van, és tudja a választ, tudja mi az örök nyugalom, és szemléli az örök világosságot, magát az Istent.

†

A 2021. augusztus 26-án, a budai Szent István első vértanú- (országúti ferences) templomban végbement szertartáson Ullmann Péter OPraem, a Gödöllői Premontrei Apátság emeritus kormányzó perjele, Balogh Piusz OPraem gödöllői apát, Dobszay Márton Benedek OFM tartományfőnök-helyettes, Kelemen Áron OSB, Mgr. Szakály József (a topolyai Sarlós Boldogasszony-plébánia plébánosa), Szoliva Gábor OFM és Valaczkai János SchP misézett.

Gregorián tételeket és Victoria Requiemiének tételeit a Schola Hungarica régi és jelenlegi tagjai, a LFZE Egyházzene Tanszékének egykori és mai hallgatói énekelték. Merczel György és Héja Benedek vezényelt. Farkas Domonkos orgonált.

MISE

I.

DOBSZAY László
(1935-2011)

$\text{♩} = \text{cca } 84$

Coro

Ky - ri - e e - le - i - son, Ky - ri - e e -

Organo

mp

7

- le - i - son, Ky - ri - e e - - - - - le - i -

- e - le - i - son, Ky - ri - e e - le - i - son.

13

$\text{♩} = \text{cca } 100$

- son. Chri - - - - - ste e - - - le - i - son.

Dobszay László: Mise egyneműkarra és orgonára (1963). A BHKZ Kiadványa.

Copyright 2014 by Rondino Music Kft (BHKZ Edition).

Első felvétele: 1998 (Schola Cantorum Budapestiensis, Enyedi Pál orgona,
vez. Mezei János; Hungaroton Classic HCD 31770).